

KŘIVSOUDOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Úřad městyse Křivsoudova

vydání duben 2025

UDÁLOSTI

VÝSADBA NOVÝCH STROMŮ

V březnu jsme vysadili nové stromy, a to čtyři vlašské ořešáky v části Na Valech u dětského hřiště a jeden stříbrný smrk na náměstí. Ten má v budoucnu sloužit jako živý vánoční strom.

Ořešáky nahradily uschlé mladé kaštiny. Dva jsou odrů-

dy Jupiter, což jsou oválné polopapíráky s velmi dobrou chutí jádra, zvláště v čerstvém stavu. Plody se ale dají i dobře skladovat. Dva další stromky jsou z odrůdy Seifersdorský. Tato odrůda má velmi dobrou sladkou chuť a jde o velký polopapírák. Až dorostou, budou tedy dávat nejen pěkný stín, ale zároveň i úrodu chutných plodů.

Jana Jaklová

KVÍZOVÉ VEČERY

V únoru a březnu se ve spolkovém domě sešli všichni, kteří mají rádi hádanky a luštění a poměřili své znalosti v kvízových večerech. A je třeba říci, že Křivsoudováci se opravdu v hádání, znalostech i odhadech neztratí! První tři týmy s nejvyšším počtem bodů obdrželi odměny v podobě klobás a párečků z Jeníkova, kterými na večer přispěli hasiči. Protože se kvízové večery líbily, na podzim se k jejich pořádání určitě vrátíme.

Jindra Svitáková, foto J. Houška

JARNÍ BAZÁREK

29. března se v sokolovně uskutečnil bazárek čistých a funkčních věcí. Záměrem bylo vyměnit si a následně darovat tyto věci dalším potřebným. Dobrovolný příspěvek 2 000 Kč byl předán Charitě Vlašim na domácí zdravotní péči. Darované věci (44 pytlů) byly rozděleny mezi Charity Vlašim, Broumov, Kamenice nad Lipou, dále pak Diakonie Vlašim a dětská oddělení nemocnic Pelhřimov a Benešov.

Ze srdce děkuji za pomoc všem ženám i mužům, kteří se na celé dobrovolné akci podíleli. Děkuji také sponzorům ÚM Křivsoudov a TJ Sokol Křivsoudov.

A těším se příští rok na viděnou při desátém bazárku.

Ivča Zelenková, foto autorka

UKLIDILI JSME SI KŘIVSOUDOV

5. dubna se sešla více než dvacítká Křivsoudováků, včetně dětí, aby uklidili veřejná prostranství. Uklízelo se až k lesu na Studený, k Bubeneč Lhotce a v dolní části ke křivsoudovskému mlýnu a ani ti nejmenší vůbec nezaostávali za dospělými, ale pilně se činili. Sebralo se zhruba 10 velkých pytlů odpadu, a to nejen od projíždějících, kteří zde plynule vyhazují obaly od zakoupených výrobků rychlého občerstvení v Lokti, ale i od místních, kteří si nevšímají okolí. Mimo sebraného odpadu jsme našli ještě několik malých „skládek“, které nebylo možné pobrat do pytlů, ale musí se odvézt obecní technikou.

Je zajímavé, jak bohužel stále pro mnoho našich spoluobčanů neplatí rčení „zamést si před vlastním prahem“ a domnívají se, že to, co je za vrátky, se jich netýká. A tak klidně odhodí odpad cestou do svého domu, kde mají trávu vzorně posekanou a všude naklízeno. Jiní zase odhazují odpad k přeplněným kontejnerům, i když by měli dobře vědět, že povinností svozových pracovníků není uklízet kolem a brát odpad, který není přímo v kontejneru. Než by počkali na prázdný kontejner, raději to tam navrší a „po nás potopa“. Myslí si, že pořádek a čistota venku v obci není jejich starost. Na druhou stranu jsou zde spoluobčané, kteří uklízí i při houbání nebo cestě na nákup, v létě sekají obecní plochy, které jim nepatří a které by klidně mohli nechat

zarůstat, aby to posekali obecní zaměstnanci. Ale zřejmě mají pocit, že i když nejsme v komunismu a není „všechno všech“, přece jen je dobré mít ve své obci čisto a pořádek. A že to záleží na nás všech. Nejen na těch, kteří jsou za to placeni. A že je pěkné, když přijede návštěva a řekne ono proslulé: „Jé, tady je krásně, jako v Krumlově...“ 😊

Jindra Svitáková, foto L. Vacek

ZPRÁVY Z RADNICE

MIMOŘÁDNÉ HYGIENICKÉ OPATŘENÍ – OMEZENÍ VSTUPU DO CHOVU ZVÍŘAT

Vzhledem k riziku šíření nebezpečné nákazy slintavky a kulhavky žádáme občany, aby nevstupovali do zemědělských farem, hospodářství, a zejména do prostor s chovem zvířat.

Rodinná farma Děkanovských je pro veřejnost uzavřena. ZES Křivsoudov žádá o minimalizování vstupu.

JEDNOSMĚRNÝ PROVOZ NA NÁMĚSTÍ

V průběhu března bylo na náměstí instalováno nové dopravní značení, které zjednodušilo průjezd motorových vozidel kolem parku. Vjezd do jednosměrky je od horní křižovatky u prodejny a výjezd v dolní části, kde je instalováno dopravní zrcadlo pro přehledný vjezd na hlavní komunikaci.

OMEZENÍ CHYTÁNÍ NA SPURŇÁKU

Úřad městyse oznamuje, že s platností od dubna je omezeno chytání ryb na rybníku Spurňák na denní dobu, a to od 8 do 20 hodin.

INFORMACE ZE ZASTUPITELSTVA

USNESENÍ Č. 1 ZE ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA DNE 17. 2. 2025

Zastupitelstvo

a) Schvaluje:

1. rozpočtové opatření č. 1
2. účetní závěrku za rok 2024 a souhlasí s průčtováním výsledku hospodaření – ztráta Kč 930.040,34
3. účetní závěrku MŠ Křivsoudov za rok 2024
4. rozdělení výsledku hospodaření MŠ Křivsoudov roku 2024 do fondů
5. smlouvu o dílo na asfaltování komunikací Křivsoudov od firmy Swietelsky stavební s.r.o.
6. dohodu o vzájemné spolupráci mezi městysem Křivsoudov, Vodakem Humpolec, s.r.o., a SUEZ Water CZ s.r.o.

7. podání žádosti o dotaci z fondu sportu a volného času na oplocení fotbalového areálu

b) Pověřuje pana starostu podpisem:

1. smlouvy o dílo na asfaltování komunikací Křivsoudov od firmy Swietelsky stavební s.r.o.
2. dohody o vzájemné spolupráci mezi městysem Křivsoudov, Vodakem Humpolec, s.r.o., a SUEZ Water CZ s.r.o.
3. podáním žádosti o dotaci z fondu sportu a volného času

c) Bere na vědomí:

1. kontrolu zápisu ze dne 18. 12. 2024

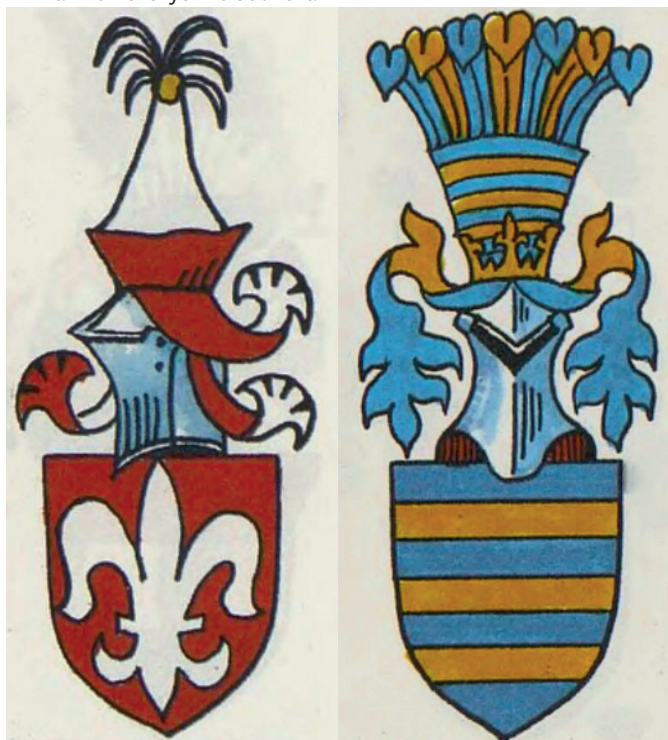
O TORZU NÁHROBNÍHO KAMENE V KŘIVSOUDOVĚ

Při shánění informací o smírčích kamenech se člověk občas dozví také o dalších zajímavých místních drobných kamenných památkách. Něco takového nás potkalo i v Křivsoudově. Bylo pro nás vzácnou příležitostí, které si velmi vážíme, popovídat si s Antonínem Toulou, který se záchraně a ochraně místních památek věnoval několik desítek let. Už v roce 1974 jako zakladatel kroužku ochránců přírody s dětmi provedli průzkum a změření kamenného kříže v lese Na Vrchách pro potřebu muzea v Jemništi (dnešní Muzeum Podblanicka ve Vlašimi).

† Torzo náhrobníku nalezené v křivsoudovském kostele

† Znak Beřkovských ze Šebířova

Znak Slavatů z Chlumu a Košumberka †

Při jednom z telefonických rozhovorů pan Toulou k našemu překvapení pravil, že při rekonstrukci kostela Narození Panny Marie v 90. letech se mu podařilo zachránit část náhrobníku, který byl venku u kostela. Náhrobník byl snad původně zabudován v dláždění v kostele hned u vstupu, ale v roce 1890 ho přenesli ven před kostel – na přání biskupa, který po něm nechtěl šlapat. Venku přečkal konec mocnářství, první republiku, vzrušenou dobu obou světových válek i socialismus, který církevním památkám příliš nepřál. Příchod demokracie ale bohužel málem nepřežil. Kostel se sice po letech konečně dočkal rekonstrukce, ale...

Toho dne šel A. Toulou kolem kostela a uviděl, že dělníci na stavbě pojali úklid takzvaně z gruntu – právě začali roztloukat náhrobník a asi ho chtěli odstranit někam spolu s ostatní sutí. Pan Toulou velmi duchapřítomně zasáhl. Povedlo se mu část kamene zachránit a za pomoci ještě jednoho pána schovat do kostelní věže pod schody, kde (snad) pořád leží. „Mohli byste se při svých průzkumech kamenů v okrese Benešov podívat, zda je kámen pořád ukryt na stejném místě, případně zjistit, o jaký náhrobník se jedná a uvést jeho existenci ve známost?“ optal se pan Toulou a přidal ještě telefon na křivsoudovskou paní kostelnici.

To byla pro nás ovšem výzva. Následoval telefonát na uvedené číslo, rozhovor s panem Tulachem, manželem paní kostelnice, a nakonec návštěva věže kostela, kterou nám pan Tulach ochotně otevřel, za což mu velmi děkujeme. Nahlédli jsme pod schody a... kámen tam stále ležel. Na zachovaném torzu o šířce 54 cm, síle 14 cm a výšce 48–60 cm je vytesaný erbovní znak lilie a část nápisu.

Nadšení objevem, jsme kámen ve sporém světle vyfotili ze všech úhlů a pak se rozjeli domů, abychom u počítače zkusili zapátrat po jeho původu. Většina historických

† Lilie vyobrazená na torzu náhrobníku

pramenů se zmiňovala o sedmi křivsoudovských náhrobnících, podrobněji popisovala však jen pět z nich, které jsou dodnes k vidění v interiéru kostela. Nakonec jsme ale narazili na Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Ledečském – text sice vznikl už na počátku 20. století, ale zůstal jako torzo pouze v rukopise – tisku se dočkal až v roce 2010. Na straně 110 se tu píše:

„Před kostelem u vchodu leží žulová deska 1,8 m dlouhá a 0,83 m široká, silně vyšlapaná, se štítem (ze Šebířova) uprostřed, kde francouzská lilie vytesána. Kolem gotickou minuskulí nápis, málo čitelný: *Letha w družebnou nedielu umrzela gest urozena pana Maria Anna z Kossum...* Více nelze přečísti pro vyšlapání.“

Takže snad trefa do černého! Kvůli ztotožnění torza kamene s popisovaným náhrobkem jsme ještě požádali o posouzení Jana Psotu, regionálního historika. Byl ochoten nám pomoci a k naší velké radosti potvrdil teorii, že se jedná o náhrobek uvedený v soupisu. V gotické fraktuře na kameni přečetl: „aryge anna z“ – „(M)arie Anna z“. Podle jeho odhadu náhrobek pochází z 16., nejpozději z počátku 17. století. Na kameni je vidět sešlapání, takže asi ležel původně v podlaze kostelní lodi a půjde o náhrobek nějaké lokální elity, která je v kostele dodnes pochovaná.

Chvilku se zdálo, že je vše jasné... ale pak Jan Psota dodal: „Zápis v knize je z heraldického hlediska přinejmenším zvláštní. Uvádí se štít s lilíi rodu ze Šebířova, ale z textu vyplývá, že jde o Marii Annu z Košumberka. Problém je slovo pana. Bud' byla jen z Košumberka, nebo jen ze Šebířova, obojí při jejím stavu nelze. Správně bude z Košumberka, nebyla vdána.“

Páni z Košumberka ovšem měli ve znaku tři zlatá břevna na modrém štítu – proč tedy erb Beřkovských ze Šebířova s bílou (heraldicky stříbrnou) lilíi na červeném štítu? Tuh-

le otázku zatím necháváme nezodpovězenou, stejně jako otázku: Kam s torzem náhrobku? Doufáme, že si po letech skrývání zaslouží důstojnější místo v interiéru kostela.

Moc děkujeme za pomoc panu Tulachovi, a někam nahoru i panu Toulvi, stejně jako všem dalším nadšencům, kteří zachraňují památky, a tím i místní historii.

Marie a Michal Streubelovi, fotografie náhrobku autoři textu

↑ Nápis na torzu

Kresby erbů byly převzaty z knihy: MYSLIVEČEK, Milan. Erbovník, aneb, kniha o znacích i osudech rodů žij. Praha: Horizont, 1993.

Citace z knihy: SOUKUP, Josef; VALCHÁŘ, Jan; SOMMER, Jan; UHLÍKOVÁ, Kristina (ed.). Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese ledečském. Fontes historiae artium. Praha: Artefactum, 2010. ISBN 978-80-86890-28-9.

SPOLKY

HASIČI

ZÁSAH U POŽÁRU

Právě v den, kdy se všichni hasiči v Křivsoudově připravovali na tradiční ples, se krátce po poledni ozvala z hasičské ústředny zpráva: U Tomic hoří les! Neváhali jsme, všeho nechali a vyjeli na místo, kam jsme dorazili jako první. Na lesní ploše o rozloze dva hektary zasahovalo 6 jednotek. Z naší to bylo pět členů a čtyři byli připraveni jako rezerva pro střídání. Naštěstí se podařilo požár uhasit a my jsme mohli pokračovat v přípravě a organizaci večerního plesu.

Ladislav Vacek, foto autor

OCENĚNÍ DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Hasičský ples se stal vítanou slavnostní událostí, na které byly předány plakety zasloužilým členům sboru za jejich dlouholetou dobrovolnou práci. Medaili Za věrnost za 10 let u dobrovolných hasičů obdržel Josef Zahálka. Medaili Za věrnost za 20 let služby obdrželi Josef Kouba a Josef Kuchař. Medaili Za věrnost za 30 let služby patří Vítu Cihlářovi, Tomáši Kovaříkovi a Františku Zelenkovi st. Medaile za příkladnou práci byla udělena Jiřímu Balkovi, Jiřímu Děkanovskému, Miroslavu Děkanovskému, Josefu Koubovi, Věře Roubychové, Františku Tomanovi, Petru Tulachovi, Romanu Tulachovi st. a Tomáši Vackovi. Medaili za zásluhy obdrželi Tomáš Kovařík, Josef Kuchař ml., Tomáš Souček, Ladislav Vacek, František Zelenka ml. a František Zelenka st. Ti, kteří se nezúčastnili slavnostního předání na hasičském plese, obdrží medaile dodatečně.

Blahopřejeme všem oceněným a především jim děkujeme za práci, kterou vykonávají ve volném čase

a bez nároku na odměnu pro naši bezpečnost a bezpečí okolních obcí.

Jindra Svitáková, foto J. Houška

SBÍRKA NA POMOC OBCI POSTIŽENÉ PODZIMNÍ POVODNÍ

Pro pomoc jsme si vybrali obec Jindřichov. 1. března proběhla sbírka a celkem bylo vybráno 19 000 Kč, za které nakoupíme dle dohody s vedením obce Jindřichov materiál, který jim tam v průběhu jara dovezeme.

Děkujeme všem občanům, kteří přispěli.

Ladislav Vacek

FOTBAL

NOVINKY FOTBALOVÉ MLÁDEŽE FC KŘIVSOUDOV

Starší příprava spolu se 4člennou skupinkou mladších žáků věnovala celou zimu poctivé přípravě na nadcházející sezonu. V rámci této přípravy jsme kromě pravidelných tréninků, které byly třikrát týdně, odehráli nespočet turnajových klání stejně tak, jako přátelských utkání.

V samotném závěru této přípravy jsme se zúčastnili velkého turnaje pořádaného v Milovicích, kde jsme dostali možnost se poměřit s velkými týmy, jako jsou FK Dukla Jižní Město, AFK Sadská a například Sporting Mladá Boleslav. Tento turnaj byl pro nás velkým přínosem, neboť jsme měli možnost zahrát si zápasy ve velkém tempu a pod neustálým tlakem. V nabitě konkurenci se nám nakonec povedlo v závěru porazit Sporting Mladou Boleslav, a v turnaji jsme si tak vybojovali konečnou 6. příčku z 8 účastníků.

A konečně dne 29. 3. nás čekalo první soutěžní utkání, a to s týmem z Čerčan. Toto utkání se dá ve zkratce pojmut tak, že naši kluci hráli fotbal a soupeř střílel branky. Ačkoliv jsme herně výrazně převyšovali jak v technických dovednostech jednotlivců, tak v komplexní hře celého týmu, kdy jsme se díky tvorbě hry dostali do mnoha přečíslení 4 na 1, či 5 na 2, tak nás po celou dobu utkání provázela smůla v zakončení. Výsledek tohoto utkání tak nakonec dopadl ve prospěch soupeře 13:8.

Přesto všechno mají ode mě kluci velkou chválu za jejich hru a věřím, že je jen otázka času, kdy se dobrá hra v místní konkurenci přetaví v náš prospěch.

Za celou zimní přípravu, stejně tak jako za první soutěžní utkání, si kluci zaslouží velký obdiv a uznání.

Martin Provázek, trenér, foto autor

NÁBOR MLADÝCH FOTBALISTŮ A FOTBALISTEK DO FOTBALOVÉ ŠKOLIČKY *FC Krivsoudov*

**PRVNÍ TRÉNINK V ÚTERÝ
8. 4. 2025 V 16:00
HŘIŠTĚ KŘIVSOUDOV**

Proč s námi začít hrát fotbal?

- Učení se sociálním vztahům
- Budování důležitých charakterových vlastností
- Učení se spolupráce
- Spoustu pohybu každý týden

Kdo se může přidat?

- Kluci i holky
- Ročníky 2018 - 2020

V případě zájmu nás kontaktujte:

Vít Macháček
+420 728 035 900

Martin Provázek
+420 605 804 547

NOVINKY Z NAŠÍ KNIHOVNY

OHLÉDNUTÍ ZA LOŇSKÝM ROKEM

Začátek každého roku je, kromě běžných knihovnických činností, ve znamení zpracování pravidelných statistických údajů a výkazů. Hlavním výkazem je Roční výkaz o knihovně za loňský rok, s jehož pomocí Ministerstvo kultury shromažďuje informace o činnosti knihoven. Novinkou je elektronický sběr dat, který koordinuje NIPOS – Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.

Doposud se statistická data sbírala prostřednictvím pověřených knihoven, které shromažďovaly výkazy od knihoven ve svém okolí a údaje následně zadávaly do databáze NIPOS. Od letošního roku však mohou knihovny zadávat data přímo do systému samy. V křivsoudovské knihovně je v provozu automatizovaný knihovní systém Tritius REKS, který zprehledňuje a usnadňuje zpracování údajů a statistik.

Knihovna aktuálně obsahuje 1 906 svazků, zahrnujících beletrii, naučnou literaturu (včetně cestopisů) a dětské knihy. Celkem bylo vyřazeno 229 knih, což odráží průběžné třídění zastaralého a poškozeného fondu. Některé z vyřazených knih jsou průběžně nabízeny k rozebrání na knižním stole v průjezdu.

Knihovnu v loňském roce navštívilo 32 registrovaných čtenářek a čtenářů, kteří uskutečnili 249 návštěv a vypůjčili si 403 knih. Většina výpůjček spadala do kategorie beletrie, ale půjčovala se i naučná literatura, dětské knihy, periodika a audioknihy.

Ve virtuálním prostoru jsme zaznamenali 40 vstupů do elektronického katalogu mimo prostory knihovny a neuvěřitelných 1 824 návštěv webových stránek knihovny, což představuje průměrně téměř 5 návštěv denně.

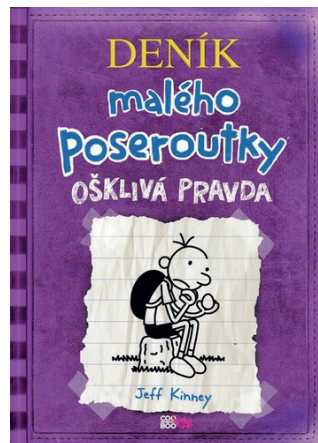
Co se nejvíce četlo

Mezi nejčtenější autorky loňského roku patří současné české spisovatelky. Velký zájem vzbudila kniha Severka od Niny Špitálníkové, vyprávějící příběh ženy, která po útěku ze Severní Koreje hledá svobodu a vlastní identitu v novém světě, zatímco ji dohání minulost. Pozornost si zasloužil i třetí díl trilogie Šikmý kostel od Karin Lednické. Tradičně čtené jsou rovněž knihy Hany Marie Körnerové či Michaely Klevisové. Z naučné literatury byla nejvíce poptávána regionální literatura z podblanického kraje. I nejmladší čtenáři si půjčovali knihy reflektující jejich zájmy či povinnou školní četbu.

Nejpůjčovanější knihy v křivsoudovské knihovně v roce 2024

Beletrie: Nina Špitálníková – Severka, Karin Lednická – Šikmý kostel 3, Hana Körnerová – Stanice odložených lásek, Kristýna Trpková – Někdo z nás, Faith Hoganová – Dámský klub půlnočního plavání, Karen Swan – Poslední léto, Michaela Klevisová – Vraní oko, Marie Horová – Se džbánem pro vodu.

Naučná, regionální a cestopisy: Pod Blaníkem – Vlastivědný časopis Benešovska, Vlašimska, Voticka, Českého Meránu a Dolního Posázaví, Hana Šlechťová – Nejsem jenom sestra: Má práce a život v Saúdské Arábii, Milena Štráfěldová – Friedrich řečený

Bedřich: Příběh českého skladatele, Hana Lamková – O Vinohradech, kdy si královských, Místopis Benešovska, Terezie Dubinová – Jak napravovat svět: rozhovory s inspirativními Izraelci, Jiří Hostek, Miloš Povolný – Vlašimská Blanice: putování kolem řeky, Klára Kolouchová – Nahoře fouká.

Dětská a Young Adult:

J. K. Rowling – Harry Potter a kámen mudrců, Jiří Žáček – Ezopovy bajky, Astrid Lindgrenová – Já chci taky do školy, Rebecca Yarros – Čtvrté křídlo, Jaroslav Tvrdou – Rufus rybaří, Stella Taraksonová – Magická zvířecí kavárna – Myšák domovník, Daniel Kühnl – Správná parta a zrušená kletba, Jeff Kinney – Deník malého poseroutky 5, Ošklivá pravda.

Novinky a aktuální informace můžete sledovat na webových stránkách:

<https://knihovna-krivsoudov.webnode.cz>
a na facebookovém profilu knihovny. Pokud se chcete v knihovně zastavit, otevírací doba je každé pondělí od 16 do 18 hodin.

Děkujeme všem čtenářkám a čtenářům za přízeň a zájem a těšíme se na vás v knihovně!

Elena Vačkářová,
knihovnice

CO JE CO: UPCYKLACE, RECYKLACE, DOWNCYKLACE

Kdo z vás starších si pamatuje nedostatek materiálu či módního oblečení v obchodech? Určitě je vás dost. Když jsme chtěli v 60., 70. či 80. letech minulého století chodit moderně oblečení, nezbývalo nic jiného, než kupovat látky, šít a plést. Ale také často přešívát, aby se ušetřilo. Ze starých džínů se ušila pěkná kabelka, z rozpáraného svetru se upletly ponožky a rukavice. No vida! A máme tady celou tu upcylaci jako vyšitou.

Jen se dnes pro stejný proces používají anglické pojmy. Co přesně znamenají?

Upcylace znamená, že z něčeho nepotřebného vytvoříte jinou, užitečnou věc. Když z kalhot ušijete tašku, když zkrátíte košili a vytvoříte si slušivý crop-top, když nově natřete botník místo toho, abyste ho vyhodili a koupili si nový, když schováte sklenici od okurek, odstraníte z ní etiketu a používáte ji jako dózu na ořechy. Příkladem upcylace, který je v poslední době velmi častý, je výroba nábytku z euro-palet. Prostě pokaždé, když se něco upraví a dál využívá, namísto toho, aby se vytvořil odpad, dochází k upcylaci.

Pokud k upcylaci nedojde a předměty končí v koši, je žádoucí, aby se daly i jako odpad nějak využít – recyklovat. Recyklujete, když třídíte odpad.

Kromě upcylace a recyklace existuje i downcylace. Downcylujete, když z drahého oblečení vytvoříte hadry na podlahu místo toho, abyste si v drogerii koupili hadry nové, když kartonem z krabice přikryjete podlahu, aby se nezašpinila při malování místo toho, abyste si koupili roli igelitu. Nebo když skladujete papír do kontejneru v papírové tašce, kterou rovnou vyhodíte, místo toho, abyste si kupovali nový, speciální koš na papír. Downcylací sice snížíte hodnotu daného předmětu, ale i tak mu dáváte nové využití, a hlavně si díky tomu nemusíte kupovat nic nového. A to se počítá.

Máte inspiraci?
Upcylujete?
Pošlete nám své nápady,
rádi je uveřejníme.

*Jindra Svitáková,
foto Pixabay*

SMRSKFLACE ANEB ČAROVÁNÍ S CENAMI

Časopis Dtest se na konci loňského roku zabýval tzv. shrinkflací – situací, kdy se zmenšuje velikost výrobků, ale jejich cena zůstává stejná. Ověřoval změny velikostí a cen u 85 výrobků. Zmenšení se týkalo 17 z nich.

Shrinkflace je jeden z méně nápadných způsobů zdražování výrobků. Jde o to, že výrobek se zmenší, ale nadále se prodává za původní cenu. Průzkum Dtestu ukázal, že většinu výrobků se zmenšenými obaly představovaly cukrovinky a pochutiny. Aby zjistili, jak moc se potraviny zmenšily a zdražily, potřebovali spolehlivá data o velikosti a běžných cenách v minulosti. K tomu použili staré slevové prospekty uložené v archivu webu akcniletaky.com. Vybrali si produkty, u kterých byla v letáku uvedena jasná hmotnost či objem.

Nejvýraznější změnu velikosti zaznamenali u mléčných výrobků, konkrétně Choceňského tradičního pomazánkového a tradičního pomazánkového z Olmy. Oba se v roce 2018 nabízely ve 200g kelímcích, ale na konci roku 2024 je v balení 150 g. O více než pětinu se zmenšilo balení Masoxu od Vitany. Před šesti lety se v akci nabízela krabička 12 kostek o celkové váze 144 g, aktuální krabičky ukrývají 10 kostek a váží 110 g.

Z testovaných pochutin nejvíce podražilo Gran-ko. V roce 2018 se 450g krabička nabízela za 89,90 Kč, nyní pořídíte 400g balení za 174,90 Kč. Přepočítá, že jednotková cena za 100 g kakaa vzrostla o 118,5 %. Více než 100% nárůst měrné ceny zaznamenali také u již zmíněného Masoxu a tyčinky Margot. Například coca-cola se prodávala v lahvích o objemu 1,75 l za 28,90 Kč v roce 2018 a nyní to je 1,5 l za 44,90. Takže při menším objemu vzrostla cena o více než 54 %! A Hellmann's majonézy je sice „jen“ o 15 g méně, ale cena stoupla o 50 %.

Protože výrobce zákazníkovi není povinen upozornit na zmenšení výrobku, je třeba dávat si na údaje o hmotnosti dobrý pozor. I když si nepamatujete cenu z minulých let, možná si pamatujete gramáž a o ni se především zajímejte.

*Jindra Svitáková,
zdroj: webové stránky dtest.cz*

CHŘEST – JARNÍ SUPERPOTRAVINA

Chřest a jeho skvělou chuť zná lidstvo již několik tisíc let. Slabost pro něj měli nejen egyptští faróni či Ludvík XIV., ale milují ho i celebrity jako Sophie Lorenová, Britney Spears, Jessica Biel, Victoria Beckham či Matthew McConaughey. Bez chřestu se neobejde ani žádná pořádná kuchařka těch nejlepších kuchařů, od Gordona Ramseyho až po Jamie Olivera, či českých kuchařů, jako je Roman Vaněk či Zdeněk Pohlreich. Už z toho je vidět, že chřest není móda, ale jeho význam přetrvává věky.

Do Česka se dostal chřest někdy v 18. století a dlouhá léta byl ve světě pojmem a známkou té nejvyšší kvality. Za Rakouska-Uherska mířil běžně na císařský dvůr ve Vídni, do Německa či do Říma, až do druhé světové války se vyvážel i do Francie. Prostě měl ve světě takovou pověst, které se vyrovnalo snad jen pilsenské pivo. Tento věhlas zašlapalo do země 40 let komunistické totality, kdy získal nespravedlivě reputaci buržoazní lahůdky. Skutečnost byla ovšem taková, že socialistický způsob zásobování nebyl schopen sklizený chřest dostatečně rychle distribuovat k zákazníkům, a tak „raději“ chřestová pole zlikvidoval. Teprve koncem 90. let se chřest na česká pole vrátil díky holandským pěstitelům – paradoxně to tak byli cizinci, kteří u nás obnovili dávnou tradici. A vykoupením této zahraniční firmy Čechy a založením značky Český chřest se může znovu mluvit o počátku renesance chřestu v Čechách.

Skvělou zprávou je, že čerstvý chřest je nejen chutný, ale je to podle současných měřítek jedna ze superpotravin. Obsahuje velké množství betakarotenu, který je nezastupitelný pro zdravý zrak, kůži, obnovu sliznic a funguje jako prevence proti některým typům rakovinného bujení. Dále v chřestu naleznete vitamín E a C a vitamíny skupiny B, jako jsou thiamin (B1), riboflavin (B2), pyridoxin (B6), biotin (H), niacin (B3), kyselina pantotenová (B5) a velké množství kyseliny listové (B9). Ze stopových prvků je v chřestu hojně zastoupen draslík a zinek, dále fosfor, železo, jód a sodík. Vysoký obsah důležitých vitamínů a minerálů dělají z chřestu skutečný elixír mládí.

V Česku se mu nejlépe daří na Mělnicku. Pokud tedy chcete koupit skutečně dobrý čerstvý chřest, dívejte se na jeho původ – měl by být z Hostína. Sezóna začíná v polovině dubna a končí na konci června.

Čerstvě sklizený bílý chřest má hodně pevné sevřené hlavičky a lesklý povrch. Při naříznutí vytéká bílá míza. Bílý při ohnutí praskne, je křehký. U zelené-

ho trocha pružnosti nevadí. Mohu osobně potvrdit, že je sladoučký a křupavý. Klidně se do něj můžete zakousnout a pochutnáte si jen tak.

Jak ho připravit?

Většina lidí zná jen pár verzí – polévku, v které často zůstávají „vlasy“, protože jste chřest málo oloupali, nebo vařený se strouhankou a holandskou omáčkou. Ale receptů je mnohem více. U nás doma ho oloupeme a dáme na gril lehce opéci. Potom ho rychle přendám na alobal, pokladu kousky másla, posypu parmezánem a na chvíli zabalím, aby se máslo rozpustilo.

A zde je další recept plný vitamínů na posílení imunity, který jsem pro vás našla, stejně jako další informace o českém chřestu, na webových stránkách www.ceskychrest.cz.

Jindra Svitáková, foto Pixabay

Chřestový salát s čočkou a ředkvičkami

Suroviny: 50 g čočky, 1 litr vody, 400 g zeleného chřestu (ten nemusíte loupat), nebo bílého oloupaného, svazek ředkviček, hrst bylinek (majoránka, bazalka, oregano, libeček), panenský olivový olej, sůl

Postup: Čočku zalijte vodou, přidejte lžičku soli, přiveďte k varu a vařte. Zrnka musí být měkká, ale pevná. Scedte a propláchněte studenou vodou. Křehký chřest pokrájejte na kolečka. Ředkvičky pokrájejte na tenké plátky. Vše smíchejte, přidejte nasekané bylinky, osolte a zakápněte olivovým olejem.

INSPIRACE

VYPLNÍ SE LETOS KVĚTNOVÉ A ČERVNOVÉ PRANOSTIKY O POČASÍ?

Sníh v máji, hodně trávy.
Studený máj, v stodole ráj.
Májová vlažička, naroste travička.
Májový deštiček – dej nám ho Pánbíček, aby se vydařil na poli chlebiček.
Chladno a večerní mlhy v máji hojnost ovoce a sena dají.
Když se v máji blýská, sedlák si výská.
Jak prvně v máji zahřmí, fialka více nevoní.
Na prvního máje déšť, málo sena, žita jest.
Pankrác, Servác, Bonifác – ledoví muži spalují mrazem ovoce i růži.

Pankráčova nepohoda, vinohradům úroda.
Před Servácem není léta, po Serváci s mrazy veta.
Svatá Žofie vína upije, políčko zabije, její déšť švestky ubije.
Na Jakuba a Filipa zelená se každá lípa.
Prší-li na svatého Filipa a Jakuba, bude úrodný rok.
Na mokrý květen přichází suchý červen.
Jestli v máji neprší, červen to dovrší.
Chladný květen, červen vlažný, je pro sýpky, sudy blažný.
Je-li červen více suchý, než mokrý bývá, urodí se hojnost vína.

Medardovy mrazy vinnou révu nepokazí.
Červnové večerní hřmění, ryb a raků nadělení.
Červen louky kosí, Medard vodu nosí.
Medardova kápe 40 dní kape.
Pláče-li Medard, i ječmen pláče a žně bývají zkažené.
Když prší na Medarda, zle se seno suší a houby se neurodí.
Prší-li na Petra a Pavla, bude hodně myší a také hub.

Ila Sůrová

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

BLAHOPŘEJEME

V květnu slaví narozeniny tito spoluobčané:

Jiří Filip
Jan Geleta
František Krýza
Božena Smítková

60 let
60 let
70 let
81 let

Marta Sekerová
Marie Toullová

85 let
85 let

Všem přejeme stále zdraví, životní optimismus a rodinnou pohodu.

POZVÁNKY

PŘIPOMÍNÁME

Kdo zná všechna výročí a významné dny, které brzy oslavíme? Pojďme si připomenout ty nejbližší – a obrázky je můžete připomenout i dětem.

Velikonoce

Velikonoce jsou svým původem svátky jara. Po dlouhé zimě nastává období nového života, což byl vždy čas oslav a veselí. Asi před 3 500 lety dali tomuto svátku nový význam Židé, kteří ho nazvali Pascha. Oslavovali vyvedení a osvobození židovského národa z egyptského otroctví. Před 2 000 lety Velikonoce dostaly křesťanský význam. Oslavují Ježíše Krista – mučedníka, který byl ukřižován a třetí den vstal z mrtvých. Protože není znám přesný rok ani datum této události, připadají Velikonoce na neděli po prvním jarním úplňku (úplněk po 21. březnu).

Co se vypráví o velikonočním zajíčkovi

V některých zemích je nejpoblábnějším symbolem Velikonoc zajíček. Podle pověsti byla kdysi dávno v dobu, kdy už mělo přijít jaro, velká zima. Mrzlo a nikdo si netroufal vyjít ven. Jen malý ptáček, který už nemohl vydržet čekání na jaro, vylétl z úkrytu v dutině stromu. V tu chvíli začala velká vánice, ptáček zabloudil a umrzl. Viděla to bohyně Eostre a litovala život malého ptáčka, který se tak těšil na teplo a sluníčko. Proměnila ho proto v zajíce, který má kožíšek a zima mu tolik nevadí. Ptáček – zajíček byl bohyni vděčný, že mu zachránila život a každé jaro jí přinášel jako dárek vajíčka, která by snášel, kdyby zůstal ptáčkem.

útočily partyzánské brigády a odbojové skupiny. Povstalci obsazovali pošty, železnice a důležité silniční křižovatky.

Pátého května vypuklo povstání v Praze. Německá vojska však stále tvrdě

bojovala, okupanti zajímali a vraždili rukojmí. Odpor českého obyvatelstva pokračoval až do kapitulace Německa dne 8. května. 9. května vstoupily do Prahy sovětské jednotky. Povstání se zúčastnilo asi 130 000 lidí a vyžádalo si skoro 12 000 obětí.

8. květen: Den vítězství

8. května slavíme konec 2. světové války v Evropě – tento den vstoupila v platnost bezpodmínečná kapitulace Německa. Již několik měsíců postupovaly západní i východní armády a za těžkých bojů porážely německou armádu. Bitva o Berlín začala 16. dubna útokem Rudé armády. 30. dubna pronikli sovětsí vojáci do centra města, tentýž den spáchal Adolf Hitler sebevraždu. Obránci Berlína se 2. května vzdali sovětským vojskům. Boje však trvaly i po podpisu bezpodmínečné kapitulace. Ještě ve dnech 9.–11. května docházelo k bojům i vraždám českých obyvatel. Poslední výstřely 2. světové války v Evropě padly 11. května 1945 právě v České republice – u obce Milín u Příbrami. Na tomto místě dnes stojí památník.

1. květen: Svátek práce

Svátek práce je mezinárodní dělnický svátek, který byl zaveden v roce 1889. 1. května 1886 v americkém Chicagu stávkovali dělníci a požadovali osmihodinovou pracovní dobu bez snížení mzdy. Během nepokojů a demonstrací přišlo několik dělníků o život. Především na jejich památku byl tento den ustanoven Svátkem práce. V USA a Kanadě se nyní slaví první pondělí v září. V českých zemích se poprvé slavil v roce 1890.

1. máj se však slavil již dávno před tímto datem. Vždy byl a je den oslavy květin, lásky a mládí. Ve velké části Evropy se první květen spojuje s oslavami dne čarodějnic, který připadá na 30. duben a má pohanské tradice.

Druhá neděle v květnu: Den matek

Slaví se v různé dny na mnoha místech po celém světě. V tento den dávají děti svým matkám dárky, které by měly být vlastnoručně vyrobené. Svátek se slavil již ve starověkém Řecku, kdy Řekové vzdávali hold ženám – dárkyním života. Myšlenka, aby se tento den oslavoval mezinárodně a pravidelně, vznikla ve 20. století. První oficiální oslavu Dne matek vyhlásil prezident USA v roce 1912. V České republice se začal slavít v roce 1922, ale v letech vlády komunismu se neslavil. K oslavování jsme se vrátili až po roce 1989.

5. květen: Květnové povstání českého lidu

Začátkem května v roce 1945 se lidé na území Česka začali bouřit proti německým okupantům. Adolf Hitler byl mrtvý a lidé věděli, že se ze západu i z východu blíží osvobozené armády. Povstání začalo 1. května v Přerově a rychle se šířilo do dalších měst a obcí. Vyvěšovaly se československé vlajky, odstraňovaly německé nápisy, stávkovalo se v továrnách, povstalci zabavovali zbraně,

15. květen: Den rodin

Mezinárodní den rodin se začal slavít roku 1994 rozhodnutím valného shromáždění Organizace spojených národů. Den rodin zdůrazňuje důležitost, kterou má rodina v lidské společnosti.